

ԱԶԳԱՅԻՆ

Շարաթ օրէն հետէ մայրաքաղաքիս այլ և այլ կողմերէն թաղական խորհրդականք, եկեղեցականք և այլ բազում պատուաւոր ազգայինք խառնուելով իմաստի տես ամենապատիւ Ս. Պատրիարք Հօր, և կիսնդրեն Նորին բարձր Սրբազնութենէն՝ որ բարեհաճի ետ առնուլ հրաժարականք, և պատրիարքութիւնն իւր վրայ մնալով՝ տեղապահի կամ խորհրդականի մ'ընտրութեան հաճութիւն տայ:

Երկուշաբթի օր ալ, ըստ որոշման ազգային ժողովոյ՝ Արաւման վեմափայլ Ստեփան վաչա, իզմիրեան դեր. Տ. Մատթէոս վարդապետի հետ՝ ի դիմաց ազգային ժողովոյ՝ խառնուելով առ Նորին բարձր Սրբազնութիւնն երթալով, իւր վրայ ազգային ժողովոյ և ազգին ունեցած սէրն ու համակրութիւնը, և հրաժարմանը վրայ առհասարակ տեղի ունեցած ցաւն յայտնեցին, և խնդրեցին թախանձեցին որ հրաժարականք ետ առնու, դարձեալ ազգային կառավարութեան ղեկն իւր ձեռքը գտնուի, և գործերը տեսնուին տեղապահի կամ խորհրդականի մը միջոցաւ:

Այս պատգամաւորութենէն ցաւով իմացանք երէկ, որ Տ. Ներսէս Սրբազան դարձեալ իւր անձնական վերահաս տրակարութիւնը պատճառելով, և ազգային ժողովոյ և Ազգին իւր վրայ ունեցած սիրոյ և վստահութեան համար շնորհակալութիւն յայտնելով՝ ծանուցեր է թէ անկարելի է որ կարող ըլլայ պատրիարքական պաշտօն վարել, կամ լոկ անունն իւր վրայ պահելով՝ տեղապահի կամ խորհրդականի մը ընտրութեան հաճութիւն տայ, թէ՛ ինչպէս ուրիշ անգամ ալ ըսած է, ազգային գործերը իւր մէկ աչքէն միւսին չվստահիր, և թէ՛ այսուհետեւ բոլորովին հրաժեշտ տալով ազգային հասարակաց գործերէ և զբաղմունքներէ՝ իւր հիւանդադին օրերը ազգին համար օրհնութեամբ ու մաղթանօք պիտի անցունէ:

Ժամերով տեւեր է՝ պատգամաւորութեան և Ս. Հօր մէջ այս տխուր խօսակցութիւնը, և վերջապէս զՆորին Սրբազնութիւնը համոզել հնար չըլլալով՝ պատգամաւորութիւնը դարձեր է յուսահատ:

Եւ Սրբազան Հայրը խօստացեր է, երկրորդ անգամ գրել առ ազգային ժողովն՝ իւր հաստատուն և անդրդուելի որոշումն:

Տխուր եմք այս վիճակին վրայ: Այսպէս ահա կգրուի Ազգը՝ Ներսէս Սրբազանի հայրական քաղցր խնամածութենէն: Մեք բան զբաղումս տեղեակ գոյով ազգային իրաց՝ խղճի մօտք կվը-

կայեմք թէ իւր պաշտօնավարութեան սուղ միջոցին մէջ կարի յոյժ օգտակար եղաւ ազգին, և արդարեւ արժանի է հասարակաց գոհունակութեան, շնորհակալեաց և մշտնջենաւոր յիշատակի:

Կմաղթեմք ի բոլոր սրտէ, որ երկինք կազդուրէ զինքն ու ապաքինէ:

Կմաղթեմք, որ երկինք մեր թշուառ ազգին համար անձնուէր հովիւ մը յաւուցանէ. . . :

Արդ՝ կմնայ տեսնել, թէ քաղաքական ժողովն ինչ պիտի ընէ: Ազգային ժողովոյ կողմանէ երթալիք դրոյն վրայ հրաժարականք ետ պիտի առնու, թէ՛ պիտի պնդէ, և հարկադրէ զազգային ժողովն՝ նոր ժողովականաց ընտրութիւն ընել:

Այս մասին՝ բաւական ըսելիքներ ունիմք, բայց կսպասեմք վախճանին:

Ահա՛ մօտնք դարձեալ լաբիւրինգոս:

Անցեալները երբ մայրաքաղաքիս տախտակութեան պաշտօնատան, և ուրիշ կողմանց՝ ինչպէս Պէյօղլուի և իւսկիւտարի համար յատուկ գործակատար մը չկար Պատրիարքարանի կողմանէ, որպէս զի այն տեղերը բանտարկեալ ազգայնոց վիճակին վրայ տեղեկութիւն առնու, ի հարկին միջնորդէ, և իւր ձեռնհասութենէն վեր եղած խնդրոց համար Պատրիարքարանի ուշադրութիւնն ու տնօրինութիւնը խնդրէ, անցեալները՝ կըսեմք, երբ այս յատուկ գործակատարութիւնը չկար, մեք ալ այլոց հետ այդ գործակատարութեան վերահաստատութեան անհրաժեշտ պէտքը ծանուցինք դարձեալ և դարձեալ, և վերջապէս Պատրիարքարանը ուշադրութեան առնելով, հաստատեց զայն և թոշակ սահմանեց:

Այդ հաստատութենէն հետէ գիտէինք, թէ յիշեալ տեղերը Պատրիարքարանի կողմանէ կայցեւէ գործակատար էֆէնտին, եթէ ոչ ամեն օր գէթ շաբաթն երկու կամ երեք անգամ: Բայց ընդհակառակն անցեալ շաբթու իմացանք, թէ իւսկիւտարի կառավարչութեան բանտը գտնուող մեր ազգայնոց համար ցարգայդպիսի այցելութիւն եղած չէ. մինչդեռ՝ եթէ մեզ տրուած տեղեկութիւնը ստոյգ են՝ այդ կողմի բանտարկեալք առաւել պէտք ունին այցելութեան՝ միւթարութեան ու օգնութեան. վասն զի կըսուի, թէ իւսկիւտարի կառավարութեան պաշտօնատունը պարտուց համար բանտարկելոյ յատուկ բանտ չունենալով, այդ կարգի բանտարկեալք ալ ոճրագործաց մօտ կըրուին, և ինչպէս ոճրագործք՝ նոյնպէս դժբա կարգիւն իրենց ընտանեաց՝ ազգականաց ու բա-

րեկամաց հետ խօսակցութիւն և ո՛րեւէ յարաբերութիւն ընելէ. շատերը՝ կըսեն, հարկադրեալ են չոր գետնի վրայ անցունել գիշերներն ալ, վասն զի անկողին ու վերմակ տանելու թոյլ չտրուիր, ինչպէս նաեւ ուտելիք և ստակ ունեցողները կրնան այն տեղ գտնուող նպարավաճառէն գնել ուտելիք, և այն ալ՝ շատ սուղ, և խիստ ստորին տեսակէն. օրինակի համար 10 զրուշնոց պանիրը մինչև 20-25 ղշ:

Եթէ այս պատմութիւններուն մէջ չափազանցութիւն չկայ, արդարեւ շատ ցաւալի է՝ իւսկիւտար պարտուց համար բանտարկելոյ վիճակը: Կայսերական բարեխնամ կառավարութեան օրինաց բոլորովին հակառակ է այս վիճակը. և մեք տարակոյս չունիմք, թէ երբ մեր գործակատար էֆէնտին քննելով զայս՝ հաղորդէ որում անկէ, անմիջապէս պէտք եղած տնօրէնութիւնը կըլլայ, և պարտուց համար բանտարկութեան տարբերութիւնը իւսկիւտարի մէջ ալ կը տեսնուի:

Այս անգամ մեր այս տողերը գործակատար Յարութիւն էֆէնտինի ուշադրութեան յանձնելով՝ կսպասեմք հետեւանք ըսել: Շատ ուրախ կըլլամք, երբ Յարութիւն էֆէնտին հաստատէ մեր այս լրածներուն չափազանց կամ բողոքովին սուտ ըլլալը:

Մեծաւ ցաւով լսեցինք՝ իզմիրի էմբարսիալ լրագրոյն մէջ գտնուած հետեւեալ տողերը:

« Կըսուի, թէ տեղւոյս հայոց մէջ « խռովութիւն եղած է՝ ազգային ներքին կանոնադրութեան համաձայն ըլլալիք ընտրութեանց առթիւ: »

« Անցեալ կիւրակէ օր քաղաքիս մէկ « սրճարանին մէջ խռովք մը Հայք, սաս- « տիկ կռուի բռնուներ են ընտրութեանց « պատճառաւ: Հոն գտնուող չեզոք « մարդիկ թէպէտ աշխատեցին խաղա- « ղեցունել. բայց կարելի չէ եղեր, և « վէճը կռուի փոխուելով՝ մինչև որ ի- « րարմէ բաժնուներ են, որոց երկու- « քին վէրքը ծանր է եղեր, և մէկը ազ- « գային հիւանդանոցը տարուեր է: »

Անշուշտ ամեն հայ կցաւի՝ յիշեալ տողերը կարդալով. մեք կգուշակէինք դժբաղդաբար, թէ մինչև այս աստիճան տխուր հետեւանք պիտի ունենայ իզմիրի ազգային խնդիրը, և հետեւապէս յաճախ Պատրիարքարանի անյապաղ տնօրինութիւնը կխնդրէինք: Արդարեւ Պատրիարքարանը ամեն ջանք ու միջոց ի գործ դրաւ՝ խաղաղութեան ու օրինաւորութեան վերահաստատութեան համար. բայց Սպարթաքեան էֆէնտին և իւրքն

յամառեցան կայսին, և ի վերջոյ առաջնորդարանէն ազգային տոմարաց ու արձանագրութեանց յաւիշտակութեան դէպքը ու մինչև ցարդ ետ չտրուիլը՝ հասարակաց կիրքերը զայրացուցին: Դարձեալ կըսեմք, Սպարթալեան էֆէնտի և իւրքն ո՛րչափ ալ բարձրաստիճան ըլլան ու մեծ ազդեցութեան տէր, պարտին հրաժարել ժողովրդեան հետ խաղալէ, ժողովրդեան յուզիչ միջոցներէ, աշտ թէ ոչ՝ ամեն պատասխանատուութիւն իրենց վրայ կ՛ծանրանայ, և ներկային ու ապագային մէջ իրենց պատիւը կաշարտի Մեք տեսնենք գաւառական ուրիշ այնպիսի խնդիրներ, յորս ժողովրդեան դէմ ելնող այս կամ այն մեծատունը վերջապէս հարկադրեցաւ զիջանիլ առաջի կամաց ժողովրդեան, բայց դժբաղդաբար՝ յետ բաղումն ինքնութեան ու բարոյական փնասուց:

Պօլսոյ կեդրոնական վարչութեան հրաժարման պատճառ եղող անձանց ուշագրութեան ալ կամտուցանեմք յիշեալ տողերը . . . Թո՛ղ տեսնեն թէ գաւառներն ինչ վիճակի մէջ են, և խեղամուտ լինին թէ Ս. Պատրիարք Հօր հրաժարման օրերուն մէջ քաղաքական ժողովոյ ալ հրաժեշտին վրայ գալը՝ ո՛րչափ փնասակար է . . .

Տիգրանակերտէն՝ հոկտ. 16 թուով, գեր. առաջնորդական տեղապահին կողմանէ:

. . . Խմբագիր

Ձեր ազգօգուտ լրագրոյ 968 թիւ թերթի մի յօդուածովն՝ Տիգրանակերտի մէջ ինպատ ազգ. սովետոյ Գաղատիոյ 50 լիրայի հանգանակութիւն լինելը և Գաղատիոյ ազգայնոց զրկուիլը հրատարակած էիք:

Արդարեւ մեծ շնորհակալեաց արժանի կհամարեմք այդ մասին եղած հրատարակութիւնները, որով ջերմեռանդ մերայնոց սրտիցը խրախոյս կազդէք՝ իրենց առատ նուիրօքը սոյնպիսի բարեգործութեանց մասնակից լինելու:

Սակայն պարտ կգատիմք ծանուցանել Ձեզ թէ Տիգրանակերտի մէջ բացուած հանգանակութեան գումարը վաթսուոն լիրայի հասեր է, որ տեղւոյս ազգ. գաւառական ընդհանուր ժողովոյ Ատենապետ էֆէնտիի ձեռամբ գաղատիացի Յոյն ազգաւ կոսթի Եօսկիատէս էֆէնտի անուն վաճառականի մը յանձնուած և ընկալագիրն ալ առնուած է:

Ուստի . . . Խմբագիր հաճեցէք ներկայիս ալ մի անկիւն շնորհել Ձեր պատուական լրագրին մէջ:

Մնամք աղօթարար
Պարթիարական փոխանորդ Փէլեպոս Ե.
Ժողովոյ Տէրմաններէ

Պաղէէն (Չիլիցէրի) ընդունած եմք հետեւեալ նամակն պատուարժան ազգայնոյ մը կողմանէ, որ թէպէտ հեռի է մենէ, բայց հետաքրքիր ըլլալով ազգային անցից և ներկայ վիճակին, ցաւով կխօսի և կխորհրդած է:

. . . Խմբագիր

Առաջին նամակս փոսթի յանձնուած րոպէէն սկսեալ արդէն ամեն մի ժամու «Փունջի» գալստեան կը սպասէի. փա-

ւաքս այն էր, որ ազգային վիճակին վերայ որեւէ մի տեղեկութիւն առնէի, զի բաւական ժամանակէ ի վեր լրագիր կարդացած չլինելուս, խիստ հետամուտ էի, մի ազգային լրագիր կարդալու, իմանալու համար թէ Ա. Սահմանագրութիւնը ինչ ջուրի վրայ է. սահմանագրութեան պաշտօնեայք ինչպէս այդ ազգային օրէնքը կը յարդեն և կը դործեն. Բ. Գաւառները ինչ վիճակի են թէ՛ նիւթապէս և թէ՛ բարոյապէս, և,

Որովհետեւ ներսէս Արքեպիսկոպոսին պատրիարքութեան քուէ ստանալուն վերայ ուրախ զուարթ, ազգային Սահմանագրութեան սկզբանց ընդհանուր ազգին մէջ քիչ միջոցով տարածուելուն, և գործադրուելուն ակնկալութեամբ սրտիս մէջ մեծամեծ յոյսեր կը տածէի, այս յոյսով ևս Ձեր «Փունջերը» տակաւին չկարդացած (1017, 18, 19 թիւերը, առաջին անգամ ստացայ) սիրտս ուրախութեամբ լցուեցաւ. սակայն երբ 1017 թիւը կարդացի և ազգ. կեդրոնական անտուկին վերստին դատարկութիւնը իմացայ, երբ 1018 թիւը կարդացի և Պատրիարքին պատրիարքարանէն խառգիւղ իւր տունը գնալը իմացայ, և երբ 1019 թիւը կարդացի և Չմիւռնիոյ նման Տաճկաստանի առաջին կարգի կիրթ և լուսաւորեալ քաղաքին մէջ տեղի ունեցած չէ թէ միայն Սահմանագրութեան, այլ որ և է խղճի-օրէնքի հակառակ, բարբարոսութիւնը, վայրենութիւնը իմացայ. ա՛խ ինչպէս ըսեմ, . . . Տէր, թէ սիրտս ինչ վիճակի ունեցաւ . . .

Մինչդեռ, ազգային մի դրամագլուխ ունենալու համար, լրագրաց միջոցաւ այնքան փշթեց հրատարակութեան յետոյ, ազգային անտուկը այսօր դատարկ լինի, այդ դրամագլուխը պատրաստելու համար կամ հրատարակուած փշթեքէն մին կամ ուրիշ մի կարելի միջոց ձեռք չառնուիր, ազգային կենսական խնդիրներ, դատարկութեան խնդիր, վանօրէից բարեկարգութեան խնդիր, եկեղեցական բարեկարգութեան խնդիր, միով բանիւ ազգային վերանորոգութեան խնդիր, երեսի վրայ միան, փոխանակ տարուէ տարի յառաջ գնալու, քայլեր առնելու: Մինչդեռ, մեր ժողովականը ազգի, կրօնի, եկեղեցւոյ և ճշմարտութեան սիրով վառուած ազգային ժողովոց աթոռներու վրայ նստած ժամանակնին, ամեն չար ոգիէ, կիրքէ և մասնաւոր մտածմունքներէ հեռի, միշտ ընդհանուրին օգուտը և շահը իրենց աչքին առջեւ ունենալով այնպէս գործելու, շարժելու և իրար պատուելու տեղ իրար մատնեն, իրար անպատուեն, ազգային ընդհանուր շահը և օգուտը անձնական շահու և օգտի մէջ խեղդեն: Մինչդեռ Սահմանագրութիւնը գաւառներու մէջ մանաւանդ Պօլսոյ մօտ քաղաքներու մէջ մինչ ցարդ գործադրուելու էր, ամեն մի անհատ իւր ազգային պարտքը և իրաւունքը ճանչնալու էր, ազգ. պատիւը և իրաւունքը, ազգ. իշխանութիւնը և կառավարութիւնը իրենց տեղը բռնած լինելու էին, և կը տեսնենք, որ գաւառները տասնհինգ տարի յառաջ ինչ վիճակի մէջ որ էին, դրեթէ այսօր ևս նոյն վիճակին ենթակայ են, իրաւունքը և

խօսքը դարձեալ զօրաւորին է, դարձեալ հզօրն է տէր և իշխան հասարակութեան, դարձեալ ժողովուրդին անբռնաբարելի իրաւունքը կը բռնաբարուի. . սիրտ բեր, սիրտ զգայուն, սիրտ ազգասէր, որ ազգային այդ վիճակին վերայ չցաւի, չմոմաքի և չայրի. կը հաւատամ, որ եթէ Եղովբոսի անպարթեք հարգի իսկ այսօր կենդանի լինէր, և մեր ազգային վիճակը իւր աչքին առջև ունենար, ժողովոց խառն ի խուռն և անպատիւ ընթացքը, դպրոցաց անբարեկարգ, անկանոն և անապագայ վիճակը, վանօրէից ազգակործան և փնասակար դիրքն ու կացութիւնը և ամեն կողմանէ մեր խեղճութիւնը տեսնէր, իւր վրչտակցութեան և ցաւոց հառաչանքը պիտի քաշէր, ա՛խ . . .

Բայց ինչո՞ւ համար է, որ մենք այս վիճակին մէջ ենք: Այնքան կը գրենք, կը խօսինք, կը քարոզենք և կաշխատինք, որ յառաջ գնանք, ինչո՞ւ յառաջ չենք գնար, և ո՛ւր որ էինք, նորէն այն տեղ ենք: Ես այնպէս համոզուած եմ. . . Տէր, որ մենք հասարակեան կեանք չունինք, մեր մէջ գործողները տակաւին այդ հասարակութեան ամենաոչինչ մասն են, հասարակեանը իւր պարտուց և իրաւանց գիտակ չէ, և մասնաբաժնեան ալ, որ այսօր գործող մասն է, այնպէս գործելու պատրաստուած և հակամէտ չէ, ինչպէս որ պէտք էր լինիլ. ամեն մի գործող իրեն առանձին ծրագիրն ունի, որ թէև իրեն գաղտնութեամբ լաւ, օգտակար և յառաջադիմութեան օգնող ծրագիր է, բայց հասարակաց օգտին և շահուն դէմ է. չես տեսներ մեր ազգին մէջ մի կարգ, մի խումբ մարդիկ, որ մի սիրտ մի կարծիք և մի ոգի, իրարու քով գալով ազգային յառաջադիմութեան մի ձեռնարկութիւն ընեն. իրաւ է, խիստ շատ խումբեր երեւան եկան, ընկերութիւններ կազմեցին, կանոններ խմբագրեցին և մինչև երդում տուին իրարու, որ ձեռք ձեռքի տուած ազգին համար աշխատին, ընդհանուրին վիճակը բարելոքեն. սակայն ցաւալի է ըսել որ, այդ անձնուիրաց խումբերը խիստ կարճ կեանք ունեցան և կուրծեցան. որովհետեւ կամ այն է, որ հասարակութիւնը այդ ձեռնարկութիւնը չսիրեց, չյարգեց, վրան պաղ նայեցաւ, կամ այն է, որ այդ խումբերը իրենց մէջ չհամաձայնելով կարծիքնին և նկատումնին իրարու դէմ գալով, մոռցան իրենց ուխտը և երդումը, և ահա «չիք ինչ». «Ես քի Բաս Ես քի Ես քի», - պատճառ. - որովհետեւ սրբտերը իրարու հետ կապուած չեն, իւրաքանչիւր իւր առանձին գաղափարն, կարծիքը և նկատումներն ունի. և այս ինչո՞ւ այսպէս, - ըստ որում իւրաքանչիւր իւր սրտի առանձին կրթութիւնն առած է, ամենն ալ մի և նոյն սկզբունքով կրթուած, գաստիարակուած և խմբուած չեն, որով և միութիւն կազմելն ալ դժուար և դրեթէ անկարելի է. բայց տո՛ւր ամենուն մի և նոյն սկզբունքով կրթութիւն, ամենուն մէջ ալ մի և նոյն սերմը ցանէ, և ահա ամենն ալ մի և նոյն պտուղը տալով, ի մի կազմելն ևս պիտի դիւրանայ, և ամենաոչինչ խումբերէ սկսեալ մինչև ազգային ժո-

դաժնեքը պիտի գործեն այնպէս ուժով և կենդանի, ինչպէս այսօր Ամերիկա և Զուլիցերիա կը գործեն:

Այս է ահա մեր Ազգին ընդհանուր վիճակը. և այս նորա փրկութեան և յառաջադիմութեան միակ միջոցը, առանց որոյ չիք փրկութիւն և յառաջադիմութիւն:

... Տէր, Ձեր «Փունջիկը» ահա զիս այսպէս վշտացուց, սակայն ես նորէն «Փունջը» կը սիրեմ, և այս սիրով մնամ Ձերդ:

Տաճար Գ. Պէյլերեան

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ձինուորական ժողովոյ բժշկական բաժնին անդամներէն Հաճի Լօմէր Էֆէնտիլի առաջին աստիճանի առաջին կարգի պաշտօնատարութիւն տրուեցաւ:

Յիշեալ բաժնին զլիաւոր քարտուղար Բամի Էֆէնտիլի առաջին աստիճանի երկրորդ կարգի, իսկ նորա օգնական Լսատ Էֆէնտիլի երկրորդ աստիճանի Միւթէմայիլի:

— Վիէնայի դեսպան Բաշիտ փաշա՝ արտաքին գործոց նախարար անուանուած ըլլալով՝ մայրաքաղաքս գալու համար ճամբայ ելեր է, և առաջիկայ ուրբաթօրը կսպասուի:

Մինչև ցհասանել Նորին վսեմութեան՝ արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդական վսեմափայլ Յարութիւն պէյ Տատեան կփոխանորդէ:

Կըսուի, թէ վիէնայի դեսպանութեան պաշտօնը՝ Ահքեմաթ-Ատլիէի նախորդ նախագահ Արիֆի փաշայի պիտի յանձնուի:

— Օգոստոսիան Սուլթանին սենեկապետներէն Իպրահիմ պէյի պաշտօնանկ լինելուն լուրն անհիմն է:

Նորին վեհափառութեան թիկնապահներէն հարիւրապետ Իսմայիլ պէյ՝ դարձեալ սենեկապետաց կարգն անցաւ:

— Անցեալ ուրբաթ օր չէրքէսաց գըլ՝ խաւորք աղերսագրով մը յայտնեցին օգոստոսիան Սուլթանին, թէ իրենք՝ 200 հազար հոգիի չափ՝ պատրաստ են օգնել կայսերական զօրաց, ներկայ ապրտաւթութեան դէմ: Նորին վեհափառութիւնն ընդունելով աղերսագիրը՝ իւր թիկնապահներէն երկուքը զրկեր է առնոց, որոնք ծանուցեր են թէ ապստամբութիւնը վերնալու մօտ ըլլալով՝ հարկ չկայ այսպիսի օգնութեան մը: Միանգամայն հրամայեր է մեծ Եպարքոսին, որ դոհունակութիւն յայտնէ նոցա:

Ձերքէսաց կողմանէ երկու ամիս յառաջ ալ մեծ Եպարքոսին, այսպիսի խընդիր մատուցաւ, և այն ատեն ալ մի և նոյն պատասխանը տրուեցաւ:

— Բարձրապատիւ մեծ Եպարքոսն քանի մ'օր ալ ապարանքէն դուրս չպիտի ելնէ կայսերական հրամանաւ, մինչև որ բոլորովին բժշկուի: Մայր թագուհւոյն կողմանէ ալ քանի մ'անգամ մարդ զրկուեր է ի տես Նորին բարձրութեան:

— Մայրաքաղաքիս աւստրիական դեսպանատան զլիաւոր թարգմանին՝ պատուանշան զրկուեր է Աւստրիոյ կայսեր կողմանէ:

— Ի պաշտօնէ ստուգուած է, որ անհիմն է այն լուրը՝ թէ պաշտօնատանց գնած

բաներուն ստակին կէսը պիտի տրուի, և միւս կէսին համար մուրհակ պիտի ելնէ:

— Մայրաքաղաքիս հելլենական դեսպանը Աթէնք հրաւիրուած ըլլալով՝ երկուշաբթի օրը վերջին տեսութիւն մ'ըրաւ մեծ Եպարքոսին և արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդականաց հետ:

— Հէրսէքի կողմերը ձմեռն սկսեր է տիրել ամենայն սաստկութեամբ. ապրտաւթ օրէակի կայսերական զօրքէն, նոյնչափ և աւելի ցուրտէն ու ձիւնէն կը նեղուին, և չյուսացուիր որ տակաւին ընդերկար դիմակալել կարող ըլլան:

— Օգոստոսիան Սուլթանին թիկնապահներէն Հայտար պէյ՝ որ անցեալները Հէրսէք գնաց, շաբաթ օրը դարձաւ: Կուռոյն բոլոր տեղերը անձամբ շրջագայեր, և մանրամասն տեղեկութիւն ստացեր է:

— Պատրէթ կգրէ, թէ Հէրսէքի կողմը գտնուող Միրիլիվա Նէճիպ փաշա՝ հեռագրով մայրաքաղաքս կկանչուի:

— Բերկրութեամբ կլսեմք, թէ մեծապատիւ Կոստանդ Էֆէնտիլի որ Գարատաղի կողմերը կգտնուի սահմանաց ուրոյման խնդրոյն պատճառաւ, Հէրսէքի կառավարիչ պիտի անուանի:

Կիշէն ընթերցողք, թէ Կոստանդ Էֆէնտիլի մեր ներկայ փաշական ժողովոյ անդամներէն է:

— Սերվիոյ իշխանութիւնը որոշեր է, սահմանագլուխը գտնուող հետեւակ զօրաց՝ 4, և ձիււորաց՝ 7 տկան զըլ ամսական տալ:

— Պայազիտի կողմերը պարսկական սահմանագլխոյն վրայ աւազակք թղթատարի մը վրայ յարձակեր և նորա քով գտնուած գրերն միայն առեր են, առանց ուրիշ բանի դպչելու: Այս գրերը՝ Լոնտոնէն Թէհրանի անգղիական դեսպանին ուղղեալ են եղեր: Չարմանալի է որ աւազակք այս անգամ գրերու կաբեւորութիւն տուեր և յափշտակեր են:

Ամսոյս 8 ին առաւօտ, Էրզրում քանի մ'անգամ ուժգին շարժեր ըլլալով՝ բաղմաթիւ շտեմարաններ մնասուեր, և քանի մը մարդիկ ու տղայք զոհ դացեր են:

— Անցեալ հինգշաբթի և ուրբաթ օրերը իզմիրի մէջ թէև ուժգին գետնաշարժներ պատահեր են, բայց միայն քանի մը հին պատեր և կամարներ փլեր են:

— Անցեալ շաբթու Գասթըմփաշա գըլն չու անագագործ մը՝ բաղանիք մտած առնելը՝ յանկարծ ինկեր մեռեր է: 85 տարեկան է, և 12 մանչ զաւակ թողեր է, որոց երեցագոյնը՝ 60, և կրտսերագոյնը՝ 10 տարեկան է, և ինքը մինչև նոյն օրը առողջ ու զօրաւոր է եղեր:

— Օտար տէրութեանց քով գտնուող օսմանեան դեսպանաց թոշակներն են: Փարիզի՝ Լոնտոնի՝ Բեդրսպուրկի և Պէրլինի դեսպանք 498 լիրա և 75ական զըլ թոշակ ունին. Վիէնայի դեսպանինը՝ 490 լիրա 80 զըլ է. Աթէնքինը՝ 280 լիրա. Վաշինկթընինը՝ 237. Պրիւքսէլինը՝ 130 լիրա. Հռոմայ և Թէհրանի դեսպանք՝ 280ական լիրա:

Փարիզի առաջին քարտուղարին ամսականն է՝ 28¹/₂ լիրա. երկրորդինը՝ 19:

Լոնտոնի առաջին քարտուղարինը՝ 31¹/₄

լիրա. երկրորդինը՝ 19 լիրա:

Պէրլինի առաջինը՝ 31¹/₄. երկրորդը՝ 23³/₄:

Հռոմայ առաջինը՝ 30. երկրորդը՝ 14: Բեդրսպուրկի առաջինը՝ 31¹/₄. երկրորդը՝ 19:

Աթէնքի առաջինը՝ 26¹/₄. երկրորդը՝ 19: Վաշինկթընինը՝ 28¹/₂ լիրա: Թէհրանինը՝ 20 լիրա 90 զըլ:

Կըսուի, թէ Անգղիոյ թագուհին առաջիկայ գարնան մէջ Գերմանիա պիտի ուղեւորի: 13 տարի է, որ Գերմանիա ուղեւորած չէ: Այս անգամ իւր վախճանեալ ամուսնոյն ամենասիրելի եղած ագարակն ալ պիտի պտքատի եղեր:

— Անգղիական Հնդկաստանի նոր աշխարհագրութիւնն ըլլալով այս անգամ, իմացուած է թէ այդ երկրին մէջ Անգղիա իրեն հպատակ ունի 238 միլիոն 830 հազար հոգի, որ համայն Եւրոպիոյ բնակչաց հաւասար կհամարուի:

— Տանիմարդայի թագաւորն ու թագուհին Լոնտոն գացեր են:

— Հոլանտայի թագուհին ծանր հիւանդ է եղեր:

Սամոուէն հոկտ. 21 թուով նամակ մը՝ հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտայ:

«Այս միջոցիս քաղաքիս մէջ ցաւալի դէպքեր յաճախ կպատահին: Գրեթէ գիշեր չըլար, որ գողութեան փորձ մը տեղի չունենայ:

«Ներկայ ամսոյս 18 ուրբաթ գիշեր Գ. Էֆ. անուն անձ մի, գիշերը ժամը 6 ին տուն եկած ատենը, դուռը կխափակ գտնելով կհրէ, և տեսնելով որ ներսէն կարգիլեն՝ տնեցիներուն կողմէն եղած կատակ մը կարծելով երբ աւելի ուժգին կհրէ, դուռը կբացուի և այլանդակադէմ երկու անձինք դաշոյն ի ձեռին դուրս ելլելով նորա վրայ կյարձակին և բաւական ատեն կուփեղեն և ուսին դաշոյնի հարուած մ'ալ տալէն յետոյ կփախչին. բայց դաշոյնի հարուածը բարբաղդաբար մնաս մը չէ հասուցած:

«Միեւնոյն գիշերը նոյն անձինք ուրիշ տան մ'ալ վերին յարկի մէկ սենեակը ելած են դուրսէն սանդուխ դնելով: Եւ երբ տնեցիներէն մին գողերուն պատճառած աղմուկէն արթննալով, սենեակը կբանայ, գողը դաշոյնը վերուցած, այն ինչ նորա վրայ յարձակիլ կպառնայ, նա դուռը կփակէ դուրսէն: Գողը սանդուխէն կիջնայ և կյաջողի նորէն փախչիլ:

«Քանի մ'օր յառաջ ալ, երկու գիշեր անընդմիջաբար, տաճկի մը տունէն ձի մը գողնալու անցալով փորձն եղած է:

«Վերջապէս թաղեցիք միշտ ահի և սարսափի մէջ լինելով հանգիստ գիշեր մը չեն կրնար անցունել: Տեղական ոստիկանութեան ուշադրութիւնը կհայցեմ խոնարհաբար սոյն ցաւալի իրաց վրայ, ի դիմաց Սամոուէնի հայ թաղեցւոց:

«Պաֆրայէն 17 հոկտ. թուով առած մէկ նամակս ալ հետեւեալ ցաւալի տեղեկութիւնները կհաղորդէ:

«Պաֆրայի ազգայնոց մէջ հակառակութիւնը վերջին ծայր սաստկացած է, ու ամենքն իրենց կողմն ունին. թաղխորհուրդ չկայ, ազգային գործերն և դպրոցն երեսի վրայ մնացած են. ախոռ

մ' աւելի նշանակութիւն ունի ասոնց քով քան թէ դպրոցը : 6 հարիւր իրա պատ-
րաստ դրամագլուխ ունին , և այսօր դա-
սատուն սենեկին համար 100 դահեկան
ծախքը կը լանան , որով ստիպուած է
ցուրտ տեղ քնանալ . . . :

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Հոկտեմբեր 28

Քօնքօլիտէ	28-
Սօսիէթէ ժէնէրալի բաժինը Անգ. լիբ.	4-18
Քրէտի » » Օսմ. »	5- 5
Երկաթուղեաց' » » Քր.	76,20
Թրամուէյ » » Օսմ. լիբ.	2-30
1865ի փոխառութիւն	Քր. 188
1865ի » » »	» 190
1869ի » » »	» 158
1872ի » » »	51

Ի Լ Ա Ն

ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԵՐԻ

Ասաքիրի շահանէ լազըմէսի իշխն պիր
սէնէ զարփընտա լիւզումի մըգտարը պիւ
իմալ թէսլիմ օլունմագ իւզըն միւպայեա
օլունմագ օլան թիմուր գարեօլանըն
պէհէր գըյէսի իւշ զուրուշ սէքիզ փարա-
յա օլարագ թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ
թըշրինի էվվէլը բումինին 29 ընճը չար-
շէմպիհ կիւնիւ գարարը գաթիսի վէրիլէ-
ճէկինտէն՝ իթա իթմէկէ թալիպ օլանլա-
ընն էէվմը մէգքիւրտէ Տարը-Շուրայի աս-
քէրիյէ կէլմէլէրի :

23 թըշրինի էվվէլ 1875

Պապը Սէրասքէրի

Ասաքիրի Շահանէ էլպիսէ անպարընա
պէհէր արշընը 6¹/₂ զրուշա օլարագ Տի-
րաքօնըն իթասընը միւթէահա օլտուղը
10,000 արշըն ինկիլթէրաքէարի 6 նիւ-
մէրօ քէթէն պէղինին իֆա իտէմէտիկի
ճիհէթլէ , մէգքիւր պէղին էէրինէ միւ-
պայեա օլունմագ օլան 10,000 արշըն 6
նիւմէրօ ինկիլթէրաքէարի քէթէն պէ-
ղինին թըշրինի էվվէլը բումինին օթու-
ղընճը փէնճէնպիհ կիւնի միւնագասարը
պիրիճրա , գարարը գաթիսի վէրիլէճէկին-
տէն՝ իթա իթմէկէ թալիպ օլանլարըն
էէվմը մէգքիւրտէ Տարը շուրայի ասքէրի-
յէ կէլմէլէրի :

25 թըշրինի էվվէլ 1875

Պապը Սէրասքէրի

Ասաքիրի շահանէ իշուն Սէլանիքտէ
թէսլիմ օլունմագ իւզըն միւպայեա օ-
լունմագ օլան 12,148 ատէտ էիւն քի-
լիմին պէհէր ատէտի 26 զրշա օլարագ
թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ թըշրինի էվ-
վէլը բումինին 30 ընճը փէնճէնպիհ կիւ-
նի գարարը գաթիսի վէրիլէճէկինտէն՝ ի-
թա իթմէկէ թալիպ օլանլարըն էէվմը
մէգքիւրտէ Տարը շուրայի ասքէրիյէ կէ-
լմէլէրի :

27 թըշրինի էվվէլ 1875

Պապը Սէրասքէրի

Ասաքիրի շահանէ ֆալէվրահանէ ան-
պարընա նըսֆը թարիխի գօնթրաթօտան
պէտ իլէ պիր մահէ գատար վէ նըսֆը
տիկէրի տախի իրթէսի այտա թէսլիմ օ-
լունմագ վէ մագպուղլարը վիրուտինտէ
էամանը սիմ մէճիտիյէ էիրմի պիրէր զրու-
շա օլարագ սիւլսի նիզամիյէ խաղինէ-
սինտէն փէշինէն վէ սիւլսանի տախի հա-

վալէթէն թէսվիյէ վէ իթա օլունմագ
իւզըն միւպայեա օլունմագ օլան 20,000
գըյէ էէրլի իմալի թօդմագլանմըշ քէօ-
սէլէնին պէհէր գըյէսի 30 զրշա վէ 10,000
ատէտ էէրլի իմալի պէյազ վաքթանըն
տախի պէհէր գըյէսի 33 զրուշա օլա-
րագ թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ
թըշրինի սանիի բումինին իւշիւնճի փա-
զար իրթէսի կիւնիւ գարարը գաթիլէրի
վէրիլէճէկինտէն՝ իթա իթմէկէ թալիպ
օլանլարըն էէվմը մէգքիւրտէ տարը
շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի :

27 թըշրինի էվվէլ 1875

Պապը Սէրասքէրի

Ասաքիրի շահանէ իշուն իմալ իթալի-
րիլէճէք օլան 25,000 չիֆտ քէօսէլէ չարը-
ղըն պէհէր չիֆտինին իմալիյէսի 2 զրշ 30
փարայա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ
իշպու թըշրինի էվվէլը բումինին օթու-
ղընճը փէնճէնպիհ կիւնի գարարը գա-
թիսի վիրիլէճէկինտէն՝ իթա իթմէկէ թա-
լիպ օլանլարըն էէվմը մէգքիւրտէ տարը
շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի :

28 թըշրինի էվվէլ 1875

Պապը Սէրասքէրի

Ասաքիրի շահանէ էրզադ անպարըն ի-
շին միւպայեա օլունմագ օլան 35000
գըյէ թրապուղան ֆասուլէտարընն պէ-
հէր գըյէսի 80 փարայա թալիպի էօհ-
տէսինտէ օլուպ թըշրինի սանիի բումի-
նին պիրինճի ճումա իրթէսի կիւնի գա-
րարը գաթիսի վէրիլէճէկինտէն՝ իթա
իթմէկէ թալիպ օլանլարըն էէվմը մէգ-
քիւրտէ տարը շուրայի ասքէրիյէ կէ-
լմէլէրի :

28 թըշրինի էվվէլ 1875

Պապը Սէրասքէրի

Ասաքիրի շահանէ Սարաճխանէ ան-
պարընա միւպայեա օլունմագ օլան 2000
ատէտ պիւթիւն էաղը Սիարթա սալա-
թիյանընն պէհէր ատէտի 27 զուրուշա
օլարագ թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ
թըշրինի սանիի բումինին իւշիւնճիւ բա-
ղար իրթէսի կիւնիւ գարարը գաթիսի
վէրիլէճէկինտէն՝ իթա իթմէկէ թալիպ
օլանլարըն էէվմը մէգքիւրտէ Տարը Շու-
րայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի :

28 թըշրինի էվվէլ 1875

Պապը Սէրասքէրի

Իղհարը իֆլաս իթմիշ օլան խասքէօյ-
տէ մանիֆթաթուրաճը էանաֆընտան Մու-
շն ֆամանտոն վէ գուլմանեսար վէ ա-
ղա վէ չիւրէքեսար Եաքօ Միղրահի վէ
Չաղարըն իսաք վէ Արոն ֆոհէն վէ իսաք
Մաթալըն զիմմէթլէրինտէ ալաճաղի օ-
լանլարըն ֆի 17 ճէմաղիւլ էվվէլ 92 վէ
ֆի 9 հաղիրան 91 թարիխինտէն իթի-
պարէն 20 կիւն զարփընտա էսհապը
մաթլուպ իսպաթը հուգուգ իթմէք իւզ-
ըն իլան օլունմըշ իսէ տէ , միւտտէթինի
պիր խայը միրուր իթմիշ օլտուղի հալ-
տէ հիշ պիր գարար զուհուր իթմէմիշ օլ-
մաղլէ՝ պու քէրէ տախի էսհապը մաթ-
լուպ իսպաթը հուգուգ իթմէք վէ հէր
քիմ իսպաթը հուգուգ իթմէտիլէրի
հալտէ , ալաճաղը թանըլմամագ իւզըն
92 սէնէսի շէվալը շէրիֆին 11 վէ 91 սէ-
նէսի թըշրինի էվվէլին 28ինէ թէստալիֆ

իտէն սալը կիւնիւնտէն իթիպարէն էինէ
20 կիւն զարփընտա ճումա վէ փաղար-
տան մատտա հէր կիւն սաաթ ալթըտան
10 է գատար թիճարէթիւանէտէ քեսլին
ժիւժ գօմիսէրլէրէ մախսուս օլան օտայէ
կէլէրէք գանուննամէի թիճարէթին 199
վէ 200ինճի մատտէլէրի միւ ճիպինճէ ալա-
ճաղարընը սինտիլըլէր մարիֆէթիլլէ
ժիւժ գօմիսէր հուգուրունտա գայա իլէ
իսպաթ ու թատաղ իթմիլմէլէրի իլան
օլունուր :

ժիւժ գօմիսէր

PILULES HOLLOWAY

ԴԵՂԱՀԱՏԻ ՀՈԼԼՈՒԻԻ

Լեարդի, ստամոքսի , և աղիքներու ամեն
տեսակ անկարգութեանց համար խիստ ընտրե-
լէ սոյն դեղահատը , նաև զլային տկարութեան ,
ուժաթափութեան և տխրութեան համար . կը
ջնջէ և անհետ կընէ ամեն տեսակ անշափառ
բուժեանց հետքերը : Սրտի և երիկամանց վրայ
օգտակար ազդեցութիւն մ' ունի . արիւնը մաք-
րելով նոցա խանգարեալ վիճակը կը կանոնա-
ւորէ , և գրգռելով կենսական գործարանները
կը զօրացնէ : Իւր դեղական մեծ ազդեցու-
թեամբ սրտախառնութիւն , կուժուութիւն ,
մաղճային հիւանդութիւններ , որովայնի մէջ
լեցուած կաղեր , գլխի ցաւեր կը վանէ . մար-
սողութիւնը կը չափաւորի , և մարմինը մաք-
րուելով բոլոր այն աղտեղութիւններէ՝ որ շատ
անգամ զանազան հիւանդութեանց սկզբնա-
պատճառ կըլլան , առողջ , ուժեղ , և բնական
դիրքը կը գտնուէ :

ONGUENT HOLLOWAY

ՍՊԵՂԱՆԻ ՀՈԼԼՈՒԻԻ

Մորթային հիւանդութիւնք և վէրք բուժե-
լու մասին ունեցած պալսամական յատկու-
թեանցը չհաւասարիւր բնա ուրիշ դեղ մը . հին
կամ նոր թուեաւոր վէրքեր , ուռեցք , քաղց-
կեղ (չիրիֆէնէ) , սրունից և ստեանց վէրքեր
կամ բոլորովին կանցին և կամ կլանան .
օգտակար է նաև հարբուխի , հազի , սրտի
բարախման , մանական օղացաւ (եէլ) ըստած
հիւանդութեան : Իւր կազդուրիչ և զօրաւոր
ազդեցութեամբ խոյլ (սըրաճա) հիւանդու-
թեան ապականիչ գորութիւնը ինչ աստիճան
որ ըլլայ՝ կը դիմագրաւէ :

Այս դեղերուն գործածութեան եղանակը
նշանակուած է իւրաքանչիւր տուփի վրայ , որ
կը գտնուի ամեն դեղավաճառներու քով , և
մասնաւորապէս Պահէ-գափու թաշ խանի կող-
մէրը Պ. Գասպպեանի դեղարանը՝ Նօ. 7՝ կը
ծախուի :

Աւելի առնել ուզողը կը հրաւիրուի առ հե-
ղինակն տրքթոր Հոլլուէի Ի Լոտոն Օքըսֆորտ
փողոց թիւ 535 :

ՊԱՅՄԱՆՔ ՓՈԽՆՁԻ

- 1.—Փունջը 2ՈՐԵԲԵՐԹԻ և ՇԱԲԱԹ օրերը
կը հրատարակուի :
- 2.—Տարեկան բաժանորդագինն է միայն չորս
արծաթ մէճիս՝ կանխիկ վճարելի թէ՛ մայրա-
քաղաքիս և իւր արտարձանաց և թէ՛ դաւա-
ռաց համար :
- 3.—Վեց և երեք ամսոց համար ալ բաժա-
նորդ կընդունուի :
- 4.—Տեղական ու գաւառական թղթատա-
րութեան ծախքը խմբագրութիւնը պիտի վճարէ :
- 5.—Հատը 40 փարպէ , և կը գտնուի ա-
մեն Հայ գրավաճառաց խանութները և ձեռքէ
ծախողներու քով :
- 6.—Մանուցման տողը 3 զրուշ է մէկ
անգամի համար : Աւելի ատան կըլլայ աւելի
անգամներու համար :
- 7.—Խմբագրութեան վերաբերեալ որ և է
գիր ուղղելի առ Տնօրէն-Տէր Հ. Ս. Ալաճահան ,
կ. Պոլիս Ալաճա-Համամ թալիլ խան միջին յարկ
թիւ 19 :

ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՏԵՐ

Հ. Ս. ԱԼԱԺԱՃԵԱՆ

ՏՊԱԳՐ. Ս. Ղ. ՊԱՐՏԻՉՊԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐՔ
Բիգա փաշա խան քիւ 3